

Budapest 1947 május 5.

Kedves Villi, április 28-iki levele meglepetés volt számomra és a dolog fontosságánál fogva azonnal válaszolok. Mindenekelőtt hangsúlyozni akarom először, hogy eszem ágában sincs a Maga elhatározását bármiképpen is befolyásolni; másodszor magától értetődőnek tartom, hogy az én változatlan állásfoglalásom a filozófiai katedra ügyében nem fogja befolyásolni azt a személyes és filozófiai viszonyt, amely köztünk az utolsó év folyamán kialakult.

Csak egyre szeretném még az utolsó percben nyomatkosan figyelmeztetni. Hónapok óta tömörülnek az összes reakciós erők egyetemi területen akörül, hogy megakadályozzák a filozófiai katedrának marxista által való betöltését. Minden más irányú fecsegés ellenére itt nem a Fogarasi személyéről van szó, a harc a marxizmus ellen megy. / Ez pedig azt jelenti, hogy az itt számba jövő reakciós ideológusok görcsösen keresnek valakit, aki ebben a kérdésben a feudal-kapitalista reakció plauzibilis - vagyis jóhiszemű semlegeseket is befolyásoló - jelöltje lehetne a marxizmus ellen. Rendkívül sajnálom, személyi és tárgyi okokból, hogy Maga beengedte manővrozni magát ebbe a szerepbe, amelynek következményeit - félek! - nem látja át egészen. Ne vegye rossz néve, hogy ~~itt~~ most mint tapasztalt politikus beszélek Magához, aki mindig távol állt a politikai élettől és ezért nem ismerheti annak dinamikáját. Közel 30 éves tapasztalatból mondhatom, hogy az embernek ilyen elhatározásoknál csak az első lépést illetőleg van lehetősége szabad elhatározásra. Már a második lépést a küzdő erők dinamikája és az elhatározást megtevőnek így létrejövő pozíciója határozza meg, ami azután az esetek túlnyomó részében természetesen visszahat az illető magatartására. Minél kevésbé tapasztalt az érdekelt fél politikailag, minél kevésbé tudatosan politikai a mentalitása, annál erősebben. / Ezért ~~szajnálom~~ sajnálom, hogy Maga - tudatos szándéka, akarata ellenére - ilyen pozícióba sodródik. Nagyon félek, hogy ezáltal a magyar tudományos élet mai csoportosulásaiban olyan emberek zászlaja lesz, akikkel bizonyára sem a magánéletben, sem a tudományban nem szívesen szoritana kezet. Ennek következményei, ismétlem, beláthatatlanok; és beláthatatlan az is, hogy egy fél év múlva, Maga is ~~meggyőző~~ hogyan fog gondolkodni a magyar tudományos élet embereiről - köztük én rólam is. Ezt Maga most nem fogja elhinni, de higgye el, a politikai dinamikát illetőleg nekem több tapasztalatom van mint Magának; nem egy esetben igen szomorú tapasztalatom.

Mindezzel természetesen nem akarok semminemű nyomást a Maga elhatározására gyakorolni. Bár minden elfogulatlan ember előtt már a mi brissagói beszélgetésünk után és főképpen e levélváltás után világos lehet, hogy, ha Maga ezuttal nem pályazik, az nem jelenti, hogy nem akar hazajönni. Annál kevésbé, mert hiszen mindenki tudja, hogy semmiféle politikában nem vett részt.

Én mindenesetre - éppen mert nagyon világosan látom e helyzet továbbfejlődési lehetőségeit - mindent meg fogok tenni, hogy az így létrejövő konfliktusok a köztünk viszonyát ne zavarják. Azt hiszem felesleges mondani, hogy alapvető álláspontom: a második filozófiai katedra a marxista világnézetet illeti, ~~az~~ a Maga pályázatával nem változik.

MTA FIL. INT.
Lukács Archív

Meleg üdvözlettel mindkettőjüknek mindkettőnkől

LNYC 47-1369/9

Budapest 1948, szeptember 24.

Szilvsi

Kedves Vili,

természetesen szívesen látom, ha a Hegelből valamelyik fejezetét egy folyóiratban a könyv megjelenése előtt előzetesen kihozza de csak abban az esetben, ha garanciát vállal arról, hogy ez a folyóirat nem szovjetellenes; ha erről tud biztosítani, akkor előzetes megjelenésre legalkalmasabbnak találnám vagy a 3-ik rész 7-ik fejezet /Arbeit und das Problem der Teleologie/ vagy pedig ugyane rész 8.ik fejezetét/Tragödie im Sittlichen/. De csak egyet nem értek egészen: Oprecht arról beszél, hogy a könyv szeptemberben jelenik meg, hogy lehet akkor még egy előzetes publikációról beszélni? Vagy tudomása van arról, hogy xxx Oprecht az utolsó terminust sem szándékozik betartani?

Borzasztó rumliban élünk, sok resztanciám van a Lengyelországban töltött idő és betegségem következtében is, amely egy utókurát tett szükségessé. Fent voltunk egy pár napig a Galyatetőn, egy egész remek helyen, ahol különben sikerült végre a Thomas Mann Faustjáról már régesrég megkezdett tanulmányomat befejezni. Most ülésről ülésre szaladok, egy néhány kg. korrekurát kell elvégeznem, úgyhogy még a cikkem diktálására sem jutott idő.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Sebtiben mindkettőjüket sokszor üdvözljük mindketten

Dubler György

Lili kedves, nagyon sokszor köszönöm, hogy annyit fáradtál a kesztyű kereséssel. Ugy emlékszem, hogy azt Zürichben vagy Genfben vettem és

azért nem látni Locarnoban. En nem tudtam, hogy ez a mesebeli
rózsa megszerzésének nehézségével jár, különben nem kértelek volna
erre.

Ha egy kicsit elmúlik a rumli, részletesebben fogok írni,
az a baj, hogy ezt nem tettem meg a Zakopanei Eldorádóban, mert
ott bizony ráértem volna, de ott a semmittevés foglalta el minden
percemet.

Csókollak

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.